

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**
спеціальності **012 Дошкільна освіта**
освітньо-професійної програми **Дошкільна освіта. Початкова освіта**
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
(1р. 4м.)

Умань – 2022

Розробники програми:

Семчук С.І. – голова комісії, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Авраменко О.О. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Дука Т.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рябошапка О.В. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Бурлаченко Світлана Юріївна – завідувач дошкільного навчального закладу ясел-садка комбінованого типу № 15 м. Умані

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедр психології та педагогіки розвитку дитини (протокол № 12 від «26» травня 2022 р.) та дошкільної освіти (протокол № 13 від «12» травня 2022 р.).

Затверджена на засіданні науково-методичної комісії факультету
Протокол №6 від «15» червня 2022 р.

Затверджена на засіданні навчально-методичної ради УДПУ імені Павла Тичини
(Протокол № 5 від «22 червня» 2022 р.)

I. Пояснювальна записка

1.1. Місце практик в професійній підготовці здобувача вищої освіти

Практична підготовка студентів закладів вищої освіти здійснюється згідно із статтею 43 Закону України «Про вищу освіту» є однією з форм організації освітнього процесу та обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів. Від якості виконання завдань у період практики залежить професійне становлення майбутнього фахівця.

Відповідно до Положення про проведення практики студентів ЗВО України, затвердженого Міністерством освіти України від 08.04.1993 р. № 93, Положення по університету практика проводиться на паспортизованих базах, які відповідають вимогам програми: заклади дошкільної освіти, загальноосвітні школи, які мають необхідні умови.

Нині відзначається необхідність і водночас складність підготовки педагога нового типу в системі педагогічної освіти, що склалася. Говорити про професійну компетенцію можна лише за наявності відповідних знань, умінь, навичок, сформованості внутрішнього світу особистості. Під професійною компетентністю вихователя розуміється його здатність до розв'язання різних професійних задач – методичних, наочних, діагностичних та ін. У системі професійної підготовки педагога дошкільної освіти важлива роль належить педагогічній практиці, яка є необхідним етапом підготовки студентів до інноваційної діяльності. Під час проходження педагогічної практики студенти освоюють практичну педагогічну діяльність з елементами науково-дослідної діяльності. Це дає можливість оволодіти методами дослідження, виробити здатність спостерігати, узагальнювати, робити висновки, вивчати певну проблему. Крім того, науково-дослідна робота надає допомогу при написанні курсових і випускних кваліфікаційних робіт з педагогіки, психології та методик дошкільної освіти.

Практика допомагає реально формувати в умовах освітнього процесу методичну рефлексію, коли для педагога предметом його роздумів стають засоби і методи власної педагогічної діяльності. В процесі педагогічної практики у кожного студента розвиваються дослідницькі здібності, здібності до нестандартної інтерпретації освітнього процесу, художні здібності та ін. Цьому допомагає знайомство з творчо працюючими вихователя і педагогічними колективами, атмосфера постійного пошуку. Студенту необхідно давати можливість проявляти самостійність, ініціативу, навіть якщо відразу ефект буде далеко не з кращих. Творчий характер педагогічній практиці додають педагогічна майстерність і педагогічні майстер-класи. Аналіз власної діяльності допомагає практиканту усвідомити труднощі, що виникають у нього в роботі, і знайти грамотні шляхи їх подолання. Професійна компетенція педагога дошкільної освіти визначається базою професійної підготовки і багато в чому залежить від здатності адаптуватися до змінних умов життя в сучасному суспільстві.

Ефективна педагогічна практика є міцним фундаментом для закладки основних педагогічних умінь і навичок майбутніх педагогів.

Педагогічна практика є складовою частиною професійної підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр». Педагогічна практика у базових закладах дошкільної освіти є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх педагогів, важливим етапом їхнього професійного зростання. Практична підготовка забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та практикою, оскільки в умовах реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь студентів, що зумовлює оволодіння ними складниками професійної компетентності.

Ефективність педагогічної практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки студентів до практики, її навчальний і виховний характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

1.2. Мета практичної підготовки

Дидактичною метою практичної підготовки студентів є оволодіння ними навичками, вміннями та способами організації майбутньої професійної діяльності.

Практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців у вищих закладів освіти і проводиться на оснащених відповідним чином базах практики закладів освіти, а також на сучасних підприємствах і організаціях різних галузей господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, торгівлі і державного управління.

Здійснення організаційно-методичного керівництва практикою

Відповідальність за організацію і проведення практичної підготовки студентів покладається безпосередньо на керівників закладів вищих освіти. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують відповідні кафедри факультету дошкільної та спеціальної освіти. Загальну організацію практики студентів та контроль за її проведенням здійснюють керівник практик від кафедр факультету.

До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені викладачі кафедр, які працювали в організаціях та установах, де проходять практики.

Види практик на факультеті дошкільної та спеціальної освіти

На факультеті здійснюється керівництво такими видами практик: навчальною і виробничою.

Навчальна практика може проводитись як з відривом, так і без відриву від навчання. Виробнича практика проводиться з відривом від навчання і безпосередньо пов'язана з майбутньою професійною діяльністю.

Документи, якими визначаються терміни проведення практики та її зміст

Терміни проведення практики визначаються навчальним планом (робочим навчальним планом), а її зміст – навчальною програмою практики.

Тому на факультеті на високому організаційно-методичному рівні здійснюється практичне навчання студентів. Воно реалізується через лабораторно-практичні заняття, навчальні та виробничі практики. Практична підготовка студентів університету спрямована на те, щоб максимально пов'язати навчальний процес із реаліями розвитку сучасного освітнього процесу.

Терміни проведення практики визначаються навчальним планом (робочим навчальним планом), а її зміст – навчальною програмою практики.

Практична підготовка студентів є невід'ємним та обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки фахівців, який сприяє закріпленню професійних знань, умінь та навичок, що були набуті студентами в університеті та їх поглибленню.

Практична підготовка сприяє закріпленню набутих теоретичних і практичних знань, освоєнню нових технологій, формуванню професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень, вихованню потреби у систематичному оновленні своїх знань для їх практичного застосування, психологічній адаптації до конкретних умов фахової діяльності, що сприяють поліпшенню якості підготовки фахівців.

Основною *метою* педагогічної практики ОС «Магістр» є підготовка магістрів до виконання функцій управлінця закладів дошкільної освіти.

1.3. Завдання практичної підготовки

У процесі педагогічної практики студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта вирішуються такі *завдання*:

- формування у студентів умінь аналізувати освітню та методичну роботу закладу дошкільної освіти відповідно до вимог інструктивних, нормативних та програмно-методичних документів і формулювати чіткі ділові пропозиції щодо поліпшення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти;

- вдосконалення вміння виявляти і узагальнювати передовий педагогічний досвід та впроваджувати та процес навчання та виховання інноваційні технології та кращі педагогічні здобутки;

- набуття студентами навичок самостійно організовувати і проводити фронтальне та тематичне інспектування закладу дошкільної освіти;

- вироблення вміння планувати методичну роботу у закладі дошкільної освіти та надавати необхідну консультативно-методичну допомогу вихователям, проводити методичні заходи та проводити заходи, спрямовані на популяризацію дошкільної освіти серед громадськості;

- формування вмінь налагоджувати ефективну взаємодію зі спеціалістами управління освіти, керівниками дошкільних навчальних закладів, їх працівниками, представниками громадськості у вирішенні питань щодо вдосконалення системи дошкільної в районі (місті);

- поглиблення інтересу студентів до педагогічної професії, вироблення впевненості у своїх діях, виховання прагнення професійного самовдосконалення, бажання активно і творчо впроваджувати в практику роботи сучасних закладів дошкільної освіти кращі здобутки в галузі дошкільної освіти, педагогічного менеджменту;

- поглиблення й уточнення знань студентів із курсів «Планування та управління в системі дошкільної освіти», «Менеджмент дошкільної освіти», «Методична робота у закладах дошкільної освіти» та інших фахових дисциплін. Формування навичок застосування теоретичного матеріалу в практичній роботі в ході виконання функцій методиста й управлінця дошкільного навчального закладу;

- практичне вивчення питань організації діяльності закладу дошкільної освіти: кадрового, матеріально-технічного, фінансового, забезпечення; навчально-виховної й методичної роботи; харчування, медичного обслуговування дітей; створення безпечних умов для навчання, виховання та праці; роботи закладу з батьками; змісту діяльності методиста та керівника дошкільного навчального закладу;

формування й закріплення вмінь спостерігати та аналізувати освітній процес закладу дошкільної освіти; проводити діагностику знань, умінь і навичок дітей в різних вікових групах; на основі одержаних даних оцінювати ефективність педагогічної діяльності вихователів, робити висновки та формулювати рекомендації щодо вдосконалення навчально-виховної роботи; надавати необхідну консультативно-методичну допомогу; організовувати і самостійно проводити різні форми методичної роботи в дошкільному закладі: індивідуальні та групові консультації, семінари, семінари-практикуми, виставки, відкритий перегляд навчально-виховного процесу тощо (відповідно до річного плану дошкільного навчального закладу), в тому числі, доповідати на педагогічних радах; вдосконалювати роботу методичного кабінету дошкільного закладу; проводити заходи щодо педагогізації батьків;

- виховання оптимістичної професійної позиції, прагнення професійного самовдосконалення, бажання активно і творчо впроваджувати в практику роботи сучасних дошкільних навчальних закладів кращі здобутки в галузі дошкільної освіти.

1.4. Компетентності здобувача вищої освіти

В Україні у зв'язку із розбудовою системи вищої освіти європейського зразка згідно компетентнісного підходу необхідним стало її нормативно-правове забезпечення з урахуванням вимог міжнародної та європейської систем стандартів та сертифікації.

Поняття педагогічної компетентності інтерпретується як складова професійно-педагогічної культури; як характеристика готовності до професійно-педагогічної діяльності, як «володіння педагогом необхідною сумою знань, умінь та навичок, що визначають сформованість його педагогічної діяльності, педагогічного спілкування та особистості викладача як носія певних цінностей, ідеалів та педагогічної свідомості».

У процесі проходження різних видів практик у студентів формуються такі фахові компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

ФК-1. Здатність здійснювати прогностичні, планувально-організаційні функції в управлінні закладом дошкільної освіти.

ФК-2. Здатність здійснювати правове регулювання та управління адміністративно-господарською діяльністю дошкільного навчального закладу.

ФК-4. Здатність організувати освітній процес у дошкільних навчальних закладах з використанням сучасних, науково обґрунтованих, традиційних та інноваційних засобів, методів, прийомів, технологій.

ФК-9. Готовність до реалізації заходів щодо розвитку мережі дошкільних навчальних закладів у районі (місті).

ФК-11. Здатність до здійснення контролю за діяльністю дошкільних навчальних закладів, проведення атестації ЗДО.

ФК-12. Готовність до організації фінансово-господарської діяльності системи дошкільної освіти.

II. Види та терміни проходження практик студентів

ОС «магістр»

№ п/п	Вид практики	Курс група	Терміни, тривалість	Семестр
2	Виробнича педагогічна практика (зі спеціалізації)	I курс	бтижнів	II
3	Виробнича педагогічна практика	II курс	6 тижнів	III

III. Бази проведення практик: заклади освіти

IV. Організація практики

Перед початком практики проводиться настановча конференція, у ході якої студенти ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи студентів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

На період практики в кожній підгрупі студентів призначається староста, який веде облік відвідування студентами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового навчального закладу чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує студентів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики студент визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом та керівником від бази практики (вихователем, спеціалістами управління освіти). Кожен студент працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом педагогічної практики (кожного з її видів) практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини, з вивчення та аналізу ділової документації навчального закладу чи управління освіти. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

V. Підведення підсумків практики

Підсумки всіх видів практики підводяться груповими керівниками та методистами практики, обговорюються на засіданнях кафедр, які забезпечують організацію практики, або на звітній конференції.

Після завершення практики студент опрацьовує зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Оцінювання результатів проходження практики проводиться з урахуванням результатів спостереження за діяльністю студента на основі:

- визначення якості виконання кожного завдання;
- аналізу професійних рис практиканта (дисциплінованість, уміння організувати власний робочий час, ініціативність, творче ставлення до справи та інші), його готовності надати допомогу працівникам дошкільного навчального закладу, управлінню освіти;
- оцінних суджень, висловлених методистами, адміністрацією, працівниками бази практики;
- аналізу змісту та якості звітної документації студента;

- самооцінки студентом ступеня своєї підготовленості до самостійної практичної діяльності та якості виконаної роботи.

За кожен вид педагогічної практики студентам виставляється диференційована оцінка.

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції студенти звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності.

Критерії оцінки діяльності здобувачів вищої освіти під час практик:

90 – 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосовувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін документацію, оформлену на високому рівні.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики здобувачем вищої освіти проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але були самостійно виправлені; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відзивалися в колективі, в якому він перебував у період проходження практики; подав у визначений термін правильно оформлену документацію.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допускав незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи, одержав добрі відгуки колективу бази практики, методистів, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і

дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35 – 59 балів – Fx («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Роботу, передбачену програмою з практики, виконав на низькому професійному рівні, допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням, допустив значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику.

В залежності від суми набраних балів виставляються оцінки у різних системах згідно таблиці:

Бал	ECTS	Оцінка	
90-100	A	5	Відмінно
82-89 75-81	B C	4	Добре
69-74 60-68	D E	3	Задовільно
35-59 1-35	FX F	2	Можлива перездача іспиту Повторення всього курсу

VI. Зміст практик за видами

Педагогічні практики організовується у відповідності до навчального плану спеціальності 012 «Дошкільна освіта» у такому порядку:

Виробнича педагогічна практика

(I курс, II семестр)

(зі спеціалізації Початкова освіта)

Мета практики:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань з педагогіки, психології та методик початкового навчання, отриманих студентами у ЗВО та застосування їх під час виконання конкретних педагогічних завдань у школі;
- формування і розвиток у майбутніх учителів початкової школи педагогічної майстерності під час виконання ними обов'язків вчителя-класовода;
- виховання у студентів інтелектуальних, моральних, естетичних та інших якостей, інтересу і любові до обраної професії, потреби до самоосвіти, вироблення творчого,

навчального і науково-дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Завдання практики:

- залучення студентів до педагогічної діяльності та освітнього процесу;
- ознайомлення з навчальним планом, програмами та посібниками початкової школи;
- встановлення зв'язків між теоретичними знаннями, отриманими під час вивчення психолого-педагогічних та методичних дисциплін і практикою; ознайомлення з сучасним станом освітньої діяльності і передовим педагогічним досвідом працівників освітніх закладів, співпраця з учителями початкової школи; організація педагогічної взаємодії з учнями; вироблення власного творчого підходу до педагогічної діяльності; виховання професійних педагогічних якостей особистості.

Зміст практики

Змістовий модуль I. Навчальна діяльність

1. Участь у настановчій та підсумковій конференціях.
2. Ознайомлення з закладом початкової освіти (бесіди з адміністрацією, вчителями початкової школи).
3. Аналіз календарних та поурочних планів вчителів, плану виховної роботи класу, ознайомлення з класним журналом.
4. Складання індивідуального плану роботи на час проходження педагогічної практики;
5. Відвідування уроків у своєму класі та інших занять вчителя, їх конспектування.
6. Ведення педагогічного щоденника.
7. Розробка та проведення уроків з освітніх галузей (по 1 уроку):
мовно-літературної, математичної, здоров'язбережувальної, громадянської, природничої.
Проведення позаурочних форм навчально-виховної роботи.
8. Проведення позаурочних форм освітньої діяльності.

9. Індивідуальна навчальна робота з учнями

Змістовий модуль II. Виховна діяльність

1. Відвідування позакласних виховних заходів у своєму та інших класах, їх обговорення.
2. Підготовка, проведення та обговорення залікових виховних заходів (внутрішньокласний та загальношкільний: конкурси, вікторини, КВК, заочні подорожі, усні журнали, екскурсії, тематичні вечори, родинні свята, зустрічі з видатними людьми тощо).
3. Підготовка і проведення індивідуальної виховної роботи з учнями.
4. Робота з батьками. Допомога вчителю у підготовці та проведенні батьківських зборів.

Змістовий модуль III. Методична діяльність

1. Консультації у вчителів та методистів з організаційних та методичних питань.

2. Ознайомлення з методичним кабінетом школи, роботою методичного об'єднання вчителів початкової школи, педагогічної ради, часткова участь у методичній роботі семінарів.

3. Допомога вчителю в обладнанні кабінету.

4. Виготовлення дидактичного матеріалу та наочних посібників.

5. Опрацювання методичної літератури. Вивчення шкільної документації та матеріалів передового педагогічного досвіду вчителів.

Змістовий модуль IV Дослідницька діяльність

1. Психолого-педагогічне вивчення окремих учнів і колективу класу шляхом використання різних методів, спостереження за дітьми, бесіди з ними, педагогами і батьками, анкетування, узагальнення незалежних характеристик, соціологічне вивчення та ін.

2. Робота над змістом теми курсової, проведення експерименту.

3. Підбір технологій для реалізації завдань дослідження.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами навчальної педагогічної практики студенти подають таку **робочу документацію**:

- індивідуальний план-графік практики;
- щоденник спостережень за період практики;
- плани-конспекти залікових уроків (4 конспекти);
- конспекти залікових виховних заходів (2-3 конспекти);
- фото- та відео- матеріали *(за можливості)*.

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

(Для студентів, які проходять практику за місцем проживання або працевлаштування – обов'язковий відеозвіт та фото матеріали)

Звітна документація:

1. Характеристика роботи здобувачів вищої освіти.

Характеристика роботи здобувачів вищої освіти, завіряється керівником установи бази практики.

2. Звіт студента про практику, який повинен мати чітку структуру.

Письмовий звіт студента про проходження навчальної педагогічної практики (має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції)(за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається студентами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти студентів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного студента, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Студенти, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), відгук на роботу здобувача вищої освіти, звіт.

Критерії оцінювання

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до своєї роботи студента практиканта	0–10
2	Систематичне ведення щоденника практики	0–10
3	Рівень професійно-педагогічних умінь	0–10
4	Виконання завдань змістових модулів.	0–50
5	Наявність фотоматеріалів заходів, передбачених програмою практики	0–10
6	Своєчасне оформлення та подача звітної документації	0–5
7	Участь у настановній та звітній конференціях	0–5
Усього (максимальна кількість балів)		100

Вид підсумкового контролю: екзамен

Виробнича педагогічна практика (II курс, III семестр)

Студенти денної та заочної форми навчання проходять виробничу практику в базових закладах дошкільної освіти з відривом від навчання. Тривалість практики – 6 тижнів.

Практика проводиться під керівництвом завідувача та методиста закладу дошкільної освіти. Методичне керівництво практикою студентів здійснюють викладачі кафедри дошкільної освіти.

Мета практики передбачає формування практичних навичок управлінської діяльності в закладах дошкільної освіти, оволодіння вміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Завдання виробничої практики:

1. Формування практичних навичок організації фінансово-господарської діяльності закладів дошкільної освіти.
2. Набуття умінь впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної освіти.
3. Оволодіння навичками здійснення просвітницької діяльності з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.
4. Формування умінь організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.

Зміст виробничої практики

Змістовий модуль I. Навчальна діяльність

1. Участь у настановчій та підсумковій конференціях.
2. Ознайомлення з закладом дошкільної освіти (бесіди з адміністрацією закладу).

Практикант проводить бесіди із керівником і працівниками закладу, анкетування, спостерігає за ходом виконання ними посадових обов'язків, оглядає приміщення, ділянку, обладнання та інвентар, аналізує ділову документацію. Практичне ознайомлення з питаннями організації діяльності закладу дошкільної освіти.

Протягом 1-2 днів спостерігає за роботою завідувача закладу дошкільної освіти і за роботою методиста, фіксує її зміст та витрати часу на вирішення кожного завдання окремо. В ході аналізу визначає, виконанню якої управлінської функції було приділено найбільше часу, оцінює ефективність вибору методів керівництва.

3. Складання індивідуального плану роботи на час проходження педагогічної практики;
4. Аналіз ефективності розподілу обов'язків між завідувачем та методистом.
5. На основі вивчення документації, інформації, одержаної в ході бесід, а також результатів спостереження та аналізу роботи завідувача студент складає циклограму 1 робочого тижня керівника дошкільного закладу (циклограма оформляється на окремих аркушах, які слід вклеїти в кінці щоденника).
6. Контроль за освітнім процесом закладу дошкільної освіти.

Протягом практики студент аналізує навчально-виховну роботу з різних розділів програми в усіх вікових групах ЗДО. Тематика і зміст контролю визначається згідно річного плану закладу та календарних планів завідувача і методиста. Для виконання даного завдання студент завчасно добирає схеми спостереження й аналізу різних форм навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку, діагностичні методики.

7. За дорученням завідувача та методиста практикант аналізує й затверджує календарні плани навчально-виховної роботи вихователів та інших педагогічних працівників (музичного керівника, інструктора з фізичного виховання).

8. Разом із завідувачем чи методистом, а також самостійно студент перевіряє готовність вихователів до робочого дня.

Щоденно переглядає та аналізує заняття, режимні процеси, ігрову, трудову діяльність дітей, а також навчально-виховну роботу в повсякденному житті. Проводить діагностику знань, умінь і навичок дітей в різних вікових групах. На основі одержаних даних оцінює ефективність педагогічної діяльності вихователів, дає рекомендації щодо вдосконалення навчально-виховної роботи. Надає необхідну консультативно-методичну допомогу. Зміст всіх спостережень та повний аналіз освітнього процесу з висновками і рекомендаціями практикант записує у щоденник.

9. За дорученням керівника закладу проводить тематичну перевірку навчально-виховної роботи з одного із розділів програми в одній віковій групі. За підсумками перевірки оформляє довідку, в якій формулює конкретні висновки щодо стану навчально-виховної роботи та складає рекомендації щодо її покращення.

Змістовий модуль II. Виховна діяльність

1. Відвідування позакласних виховних заходів, їх обговорення.
2. Робота з батьками. Допомога вихователям у підготовці та проведенні батьківських зборів.

Змістовий модуль III. Методична діяльність

1. Організація і проведення різних форм методичної роботи в дошкільному навчальному закладі.

2. Відповідно до річного плану дошкільного навчального закладу, враховуючи результати діагностики та аналізу педагогічного процесу, практикант готує і самостійно проводить одну із форм методичної роботи для педагогічних працівників дошкільного закладу (групову консультацію, семінар, семінар-практикум, відкритий перегляд навчально-виховного процесу тощо). Студент формулює мету і завдання методичного заходу, визначає методи навчання працівників, добирає необхідний науково-теоретичний, методичний та практичний матеріал, готує наочність, дидактичні посібники, складає рекомендації щодо використання набутих знань і умінь в практиці роботи з дітьми. При потребі, як на етапі підготовки, так і безпосередньо під час проведення, практикант може залучити інших працівників, чітко визначивши їх роль.

Студент оформляє розгорнутий план обраної форми методичної роботи з тезами доповідей, описом завдань тощо. До цих матеріалів після проведення практикантом

методичного заходу додається коротка рецензія завідувача, де міститься оцінка рівня проведення.

3. За вказівками завідувача та методиста протягом періоду практики студент працює над вдосконаленням роботи методичного кабінету дошкільного закладу: добирає нові матеріали, методичні розробки, виготовляє наочні посібники, атрибутику до ігор, складає анотації на нові посібники та публікації періодичних видань, організовує виставки тощо.

4. Про хід та результати організаційно-методичної практики студент доповідає на педагогічній раді дошкільного навчального закладу.

Змістовий модуль IV. Дослідницька діяльність

1. Психолого-педагогічне вивчення окремих учнів і колективу класу шляхом використання різних методів, спостереження за дітьми, бесіди з ними, педагогами і батьками, анкетування, узагальнення незалежних характеристик, соціологічне вивчення та ін.

2. Робота над змістом теми випускної кваліфікаційної роботи, проведення експерименту.

3. Підбір технологій для реалізації завдань дослідження.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами виробничої педагогічної практики студенти подають таку **робочу документацію**:

- індивідуальний план-графік практик, який передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.
- щоденник спостережень за період практики, з ґрунтовним аналізом проведеної студентом-практикантом роботи. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.
- довідка про результати тематичної перевірки роботи закладу дошкільної освіти.
- план проведення методичного заходу (організованого практикантом) з рецензією методиста.
- дидактичний матеріал, який виготовлявся;
- опис передового педагогічного досвіду одного з педагогів закладу дошкільної освіти;
- фото- та відео- матеріали.

(Для студентів, які проходять практику за місцем проживання або працевлаштування – обов'язковий відео звіт та фото матеріали)

Звітна документація:

1. Характеристика студента-практиканта, видана закладом дошкільної освіти та завірена печаткою та підписом завідувача ЗДО.

2. Звіт студента про практику, який повинен мати чітку структуру (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Письмовий звіт студента про проходження навчальної педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається студентами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти студентів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного студента, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Студенти, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), характеристику, звіт.

Критерії оцінювання практики

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Спостереження і аналіз виконання управлінських функцій адміністрації закладу	0-10
2	Самостійна робота студента-практиканта на посаді організатора дошкільної освіти	0-20
3	Проведення практикантом методичного заходу	0-10
4	Проведення однієї із форм методичної роботи для педагогічних працівників дошкільного закладу (групову консультацію, семінар, семінар-практикум, відкритий перегляд навчально-виховного процесу тощо)	0-10
6	Ведення педагогічного щоденника	0-10
	Доповідь на педагогічній раді закладу дошкільної освіти	0-10
7	Підготовка та оформлення наочності, дидактичних посібників	0-10

8	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про виробничу практику	0-10
9	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції (відео або медіа презентація в програмі PowerPoint)	0-10
	Загальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю – екзамен

Інформаційні ресурси:

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ).
2. Веб-сторінки:
 - www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України
 - <http://edu.rin.ru> Освітній портал
 - www.doshkolyata.com.ua/ Сайт для батьків
 - <http://cpprk.reability.ru/> Дитяча особистість
 - <http://window.edu.ru/window> Єдине вікно доступу до освітніх ресурсів.
 - <http://www.experiment.lv/> Розвивальне навчання.
 - <http://pedlib.ru/> Педагогическаябиблиотека.
 - <http://www.nlr.ru/> Педагогіка. Електронний путівник по довідковим та освітнім ресурсам.

Рекомендована література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Київ, 2021. 21 с.
2. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання. Монографія. Київ: Світич, 2006. 304 с.
3. Богуш А.М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. Ківи: Слово, 2008. 408 с.
4. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі: практикум. Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2003. 206 с.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Київ: Логос, 2003. 221 с.
6. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для суд. магістратури. Київ: Освіта, 2005. 396 с.
7. Волошина Л. Н. Ігрові програми та технології фізичного виховання дітей 5-7 років. *Фізична культура*. 2003. №4. С. 16.
8. Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта»: навч.посібник [для студ. факульт. дошкіль. освіти] / укл. Рогальська Н. В., Кривда В. С. Умань: Видавничо – поліграфічний центр «Візаві», 2012. 136 с.

9. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / за ред. Г.В.Беленької, М.А.Машовець. Київ, 2021.
10. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
11. До планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі. Інструктивно-методичний лист МОН України (№1/9 – 434 від 01.10.2002) // Дошкільне виховання. – 2002. – №10.
12. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навчальний посібникю Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
13. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л.Кругий, О.О.Фунтікова. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2010. 324 с.
14. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 р., набрання чинності 28.09.2017 р.). URL: <http://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>.
15. Закон України «Про дошкільну освіту», Закон України «Про охорону дитинства» Київ: Ред.журналу «Дошкільне виховання», 2001. 55 с.
16. Засоби діагностики якості вищої освіти / упорядн. О. Г. Бутенко, С. С. Попиченко, Н. В. Рогальська та ін. Умань, 2016. 24 с.
17. Іщенко Л. В.Формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: навчальн. посібник. Умань: ФОП Жовтий, 2015. 162 с.
18. Кірієнко Т. Співпраця з родиною. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 7.
19. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник Київ: ВД «Професіонал», 2004. 206 с.
20. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Науково- метод. посіб. / Наук. ред. О.Л.Кононко. Київ: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2003. 243 с.
21. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник О.В. Крушельницька. Київ: Кондор, 2006. 206 с.
22. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи. Київ: Логос, 2006. 215 с.
23. Методичні рекомендації до складання навчальних програм дисциплін та робочих навчальних програм кредитних модулів / уклад. В. П. Головенкін. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2006. 20 с.
24. Методичні рекомендації щодо розробки та застосування рейтингових систем оцінювання успішності студентів з навчальних дисциплін / уклад. В.П. Головенкін. Вид. 2-ге, виправл. і доповн. Київ: Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т», 2008. 20 с.
25. Підлипняк І.Ю., Дука Т.М. Методичні рекомендації до організації педагогічної практики студентів спеціальності 012. Дошкільна освіта: навчально-методичні рекомендації.

Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 62 с.

26. Педагогічний супровід практичної підготовки студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта: навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад.: Т. М. Дука, І. Ю. Підлипняк. Умань: Візаві, 2020. 120 с.
27. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г.Подоляк, В.Г. Юрченко. Київ: Дивосвіт, 2006. 236 с.
28. Поніманська Т. Педагогічна практика за вимогами кредитно модульної системи: навч. посіб. Київ, 2009. 280 с.
29. Положення «Про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» (затвердженого на засіданні вченої ради 28 квітня 2015 року, протокол №10) URL: <https://udpu.edu.ua/>.
30. Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання) URL: <https://udpu.edu.ua/>.
31. Положення про проведення атестації студентів та семестрового контролю / уклад. В. П. Головенкін, І. О. Мікульонок. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2004. 24 с.
32. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом МОН України від 8 квітня 1993 р. №93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0035-93>.
33. Попиченко С.С., Рогальська Н.В. Педагогічна практика студентів спеціальності «Дошкільне виховання»: Навчально-методичний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2009. 116 с.
34. Попиченко С.С., Рогальська Н.В. Методичні настанови до організації педагогічної практики студентів заочного відділення: навчально-методичний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2010. 116 с.
35. Психолого-педагогічна практика (практично-зорієнтований посібник на допомогу студентам, магістрантам, аспірантам, психологам, соціальним педагогам) / Кол. Авторів: Пащенко М. І., Пащенко Д. І., Перепелюк Т. Д. Умань, 2008. 179 с.
36. Рекомендації щодо розробки навчальних та робочих навчальних планів за новими напрямками підготовки бакалаврів /уклад. В. П. Головенкін, А. Д. Лемешко. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2007. 24 с.
37. Рекомендації щодо розроблення навчальних та робочих навчальних планів заочної форми навчання / уклад. В.П. Головенкін. Київ: Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т», 2008. 16 с.
38. Семчук С. І. Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вихователів: теорія та практика / [монографія]. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. 456 с.

39. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Київ: Академвидав, 2005. 207 с.
40. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ: Знання-Прес, 2003.
41. Щєрбакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000». 2018. 215 с.